

مفاهیم کلی اختراع

اختراع چیست؟

بطور کلی اختراع حق انحصاری است که به مخترع آن در قبال خلق و ایجاد محصول با فرآیند صنعتی که دارای وصف جدید بودن، گام ابتکاری و کاربرد صنعتی است از طرف دولت و قوه حاکمه اعطاء می شود بطور کلی اختراع به معنی راه حل جدید و نوآورانه برای حل یک مشکل فنی است. این راه حل ممکن است به ایجاد وسیله، دستگاه، محصول دارو یا فرآیند صنعتی کاملاً جدید مربوط باشد، یا ممکن است فقط بهبود جزئی محصول یا فرآیند شناخته شده ای باشد.

مزایای ثبت اختراع چیست؟

اختراع، حاصل و ثمره تلاش فکری و تراوش ذهنی مخترع است که در قالب یک محصول صنعتی یا فرآیند صنعتی متبلور می شود و اختراع در اینجا معادل واژه (INVENTION) است. اما از اختراع در قوانین مختلف کشورها زمانی حمایت میشود که این اختراعات طبق تشریفات جاریه آن کشور در موعد و زمان مقرر به ثبت رسیده باشد و شرط استفاده از این حق، ثبت آن در نزد مرجع ذیصلاح (اداره ثبت اختراعات) می باشد و در اینجا حق اختراع معادل واژه (PATENT) می باشد.

پس از ثبت و اعطاء حق اختراع به مالک و مخترع، بر طبق قانون به دو شکل از اختراع حمایت می شود:

- ۱- حمایت ایجابی، یعنی اینکه به دارنده حق می دهد که از خلاقیت و تلاش ذهنی خود بهره برد.
- ۲- حمایت سلبی، سایرین را مکلف می کند که به این حقوق حاصل از آفرینشهای فکری احترام گذاشته و مانع از هر گونه حق نقص حق بدون اجازه مالک این حقوق بشود

فلذا مخترع حق انحصاری نسبت به ساخت، صادرات واردات، عرضه برای فروش، فروش و استفاده از فرآورده و کالاهایی که مستقیماً از طریق فرآیند بدست می آیند را دارد.

علاوه بر این در دنیای رقابت و کسب و کار ثبت اختراعات دارای مزایای زیر می باشد:

- ۱- موقعیت قدرتمند در بازار و امتیازهای رقابتی
- ۲- سود بیشتر یا بازگشت بیشتر سرمایه از طریق نظام انحصار
- ۳- درآمد مضاعف از محل تفویض اجازه بهره برداری و انتقال اختراع
- ۴- دسترسی به فناوری از طریق لیسانس دو جانبه
- ۵- دسترسی به بازارهای جدید
- ۶- خطر کمتر نقص حق
- ۷- توانایی بیشتر برای دریافت وام و یا جمع آوری منابع مالی با نرخ معقول بهره
- ۸- ابزاری قدرتمند برای اقدام قانونی علیه تقلید کنندگان و سوء استفاده کنندگان
- ۹- وجهه مثبت شرکت یا بنگاه صاحب اختراع
- ۱۰- استفاده از مزایای بنیاد ملی نخبگان
- ۱۱- استفاده از تسهیلات شرکتهای فناوری و دانش بنیان
- ۱۲- استفاده از صندوق حمایت از پژوهشگران کشور

مدت اعتبار ورقه اختراع

اختراع حقی است که به مالک اختراع برای خلق یک اختراع جدید اعطاء می شود و عموماً در کشورهای مختلف مدت اعتبار ورقه اختراع برای مدت زمان محدود ۲۰ سال اعطاء می شود. بر طبق ماده ۱۶ قانون ثبت اختراعات، طرحهای صنعتی و علائم تجاری مصوب ۱۳۸۶، اعتبار گواهینامه اختراع، پس از بیست سال از تاریخ تسلیم اظهارنامه اختراع منقضی می شود

البته حفظ گواهینامه اختراع در این ۲۰ سال منوط به پرداخت اقساط سالیانه توسط متقاضی ثبت اختراع می باشد و در صورت عدم پرداخت هزینه سالانه اظهارنامه مربوط مسترد شده تلقی و با گواهینامه اختراع فاقد اعتبار می شود .

اختراعات قابل ثبت

برای ثبت یک اختراع علاوه بر شرط جدید بودن و گام ابتکاری و کاربرد صنعتی و افشای کامل و موثر اختراع، این شرط است که موضوع اختراع قابلیت ثبت اختراع را داشته باشد در اکثر قوانین ملی یا منطقه ای اختراعات در همه حوزه های صنعت در صورت احراز وجود شرایط لازم برای اختراع در همه حوزه ها و زمینه های تکنولوژی قابل ثبت است مگر مواردی که در قانون صراحتاً استثنا شده باشد یعنی قانونگذاران سعی می کنند بجای ذکر و بیان موضوعات قابل ثبت، موارد منفی و مواردی که قابلیت ثبت را ندارد را ذکر کنند و در همین راستا قانونگذار کشور ما موضوعات که قابلیت ثبت را ندارد در ماده ۴ قانون به شرح ذیل احصا نموده:

اختراعات غیر قابل ثبت (استثنائات اختراع)

طبق ماده ۴ قانون موارد زیر از حیطه حمایت از اختراع خارج است :

الف کشفیات، نظریه های علمی، روشهای ریاضی و آثار هنری .

ب طرحها و قواعد یا روشهای انجام کار تجاری و سایر فعالیتهای ذهنی و اجتماعی .

ج روشهای تشخیص و معالجه بیماریهای انسان یا حیوان .

این بند شامل فرآورده های منطبق با تعریف اختراع و مورد استفاده در روشهای مزبور نمی شود.

د منابع ژنتیک و اجزاء ژنتیک تشکیل دهنده آنها و همچنین فرآیندهای بیولوژیک تولید آنها.

ه آنچه قبلاً در فنون و صنایع پیش بینی شده باشد.

فن یا صنعت قبلی عبارت است از هر چیزی که در نقطه ای از جهان از طریق انتشار کتبی یا شفاهی یا از طریق استفاده عملی و یا هر طریق دیگر، قبل از تقاضا و یا در موارد حق تقدم ناشی از اظهارنامه ثبت اختراع، افشاء شده باشد.

در صورتی که افشاء اختراع ظرف مدت شش ماه قبل از تاریخ تقاضا یا در موارد مقتضی قبل از تاریخ حق تقدم اختراع صورت گرفته باشد، مانع ثبت نخواهد بود.

و اختراعاتی که بهره برداری از آنها خلاف موازین شرعی یا نظم عمومی و اخلاق حسنه باشد.

لزوم وجود حق اختراع در حقوق و قوانین جامعه چیست ؟

در دنیای امروز دستیابی به تکنولوژی های نو و اقتصاد دانش بنیان یکی از شاخص های توسعه و پیشرفت ملل محسوب می شود و برای ایجاد انگیزه در بین محققین و مخترعین و واحد های (R & D) تحقیق و توسعه، یکی از راهکارهای مفید، ایجاد نظام حمایتی در قالب اختراعات است و کشورها با ایجاد نظام حق انحصاری برای اختراعات و نوآوری ها سعی می کنند تا هزینه های تحقیق و توسعه دوباره عاید صاحب فکر گردد تا بیش از پیش به فعالیت های خلاقانه بپردازد چرا که با رشد مهندسی معکوس و کپی برداری، تکنولوژی های اصیل و نو که موجب تزریق خون تازه در کالبد صنعت کشور است به فراموشی سپرده خواهد شد و روح تفحص و خلاقیت و نوآوری در بین افراد جامعه از بین خواهد رفت فلذا تنها در سایه یک نظام حمایتی در قالب اختراعات است که روح تحقیق در جامعه گسترش خواهد یافت و می توان با اعطاء حقوق لازم (اختراع) به مخترعین این روحیه را تقویت نمود .

دیگر اینکه کشورها با ایجاد سیستم حمایتی، مخترعین و مبتکرین را تشویق می کنند تا بیش از پیش اختراعات خود را در جامعه افشا کنند و تنها در سایه یک چتر حمایتی موثر است که مخترعین قادر خواهند بود با فراغ خاطر اطلاعات تکنولوژیکی خود را افشاء نمایند در غیر اینصورت این اختراعات و نوآوری در صندوقچه ذهن مخترعین باقی خواهد ماند و جامعه از این دانش برخوردار نخواهد شد .

افشای اختراع و ترویج آن در جامعه سبب خواهد شد تا از فعالیتهای موازی و تکراری جلوگیری شود و بجای تحقیق و تلاش برای تکنولوژی هایی که قبلاً وجود داشته و عموم جامعه از آن محروم بوده، به سمت تکنولوژی های نو و یا توسعه تکنولوژی های موجود اقدام نمایند و در نتیجه زمینه انتقال تکنولوژی در سایه نظام حمایتی به طور اتوماتیک در این بستر حمایتی فراهم خواهد شد .

- اختراعات روح جاودانه توسعه جوامع بشری است به نوعی جوهر ملت هاست .

و دلایل دیگر از قبیل :

- نظام اختراع و سلامت عمومی (درمان بیماریهای صعب العلاج و سرطانها در گرو حمایت از تحقیق در زمینه اختراعات دارویی - بیوتکنولوژی است)

- دسترسی به دانش و فن آوری از طریق تحلیل اطلاعات اختراع (patent)

در خصوص چرایی وجود قوانین اختراع (فلسفه اختراع)؟

- مبانی حقوق بشری اختراع

بند ۲ ماده ۲۷ اعلامیه جهانی حقوق بشر

مالکیت افراد بر داراییهای فکری و منافع مادی و معنوی ناشی از هر تولید علمی به رسمیت شناخته شده است .

- نظریه کار و مالکیت ناشی از کار و انطباق با حق اختراع (اصل استحقاق)

بر طبق این نظریه نتیجه کار و حاصل و ثمره و دسترنج هر شخص به وی تعلق دارد و در ثمره فکری نیز همانند ثمر مادی (اموال مادی) شخص مخترع در اثر تلاش و ممارست ذهنی و فکری و تدبیر به نتیجه مطلوب رسیده و علی القائده باید مالک کار و تلاش خود باشد (نظریه لاک)

- نظریه شخصیت و انطباق آن با حق اختراع

- تئوری حقوق طبیعی

- طبیعتاً و فطرتاً خالق اثر و مخترع حق دارد که از آثار فکری خود استفاده و بهره ببرد

- تئوری اخلاقی :

- که بر مبنای این تئوری اگر جامعه بدون در نظر گرفتن حق مخترع از دستاورد فکری او استفاده کند بطور نا عادلانه و ناروا از آن استفاده کرده است .

- مبانی اقتصادی حق اختراع :

نظام حق اختراع انگیزه مخترع را برای تحقیق و توسعه بالا می برد (تشویق مخترع به لحاظ مالی جهت انگیزه)

مبانی جامعه شناختی حق اختراع

(این مکتب بر لزوم توجه به ضرورت های اجتماعی تاکید دارد)

ضمانت اجرایی در حقوق ثبت اختراع چیست ؟

نظام انحصار حق اختراع تنها با پشتوانه و ضمانت اجرای حقوقی است که نمود و عینیت پیدا می کند.

در حقوق مالکیت فکری (مالک اختراع) به دو نحو از وی حمایت می شود ؛

به عبارت دیگر حقوق ناشی از خلق مالکیت فکری به دو صورت است :

الف) حمایت ایجابی :

به دارنده حق می دهد که از خلاقیت و تلاش ذهنی خود بهره برد.

ب) حمایت سلبی :

سایرین را مکلف می کند که به این حقوق حاصل آفرینشهای فکری احترام گذاشته و مانع از هر گونه نقص حق بدون اجازه مالک این حقوق بشود .

در همین راستا ماده ۱۵ قانون ثبت اختراعات و علائم تجاری و طرحهای صنعتی مصوب ۱۳۸۶ حقوق ناشی از گواهینامه اختراع را به این ترتیب دانسته است :

الف - بهره‌برداری از اختراع ثبت شده در ایران توسط اشخاصی غیر از مالک اختراع، مشروط به موافقت مالک آن است. بهره‌برداری از اختراع ثبت شده به شرح آتی خواهد بود:

۱- در صورتی که اختراع در خصوص فرآورده باشد:

اول - ساخت، صادرات و واردات، عرضه برای فروش، فروش و استفاده از فرآورده.

دوم - ذخیره به قصد عرضه برای فروش، فروش یا استفاده از فرآورده.

۲- در صورتی که موضوع ثبت اختراع فرآیند باشد:

اول - استفاده از فرآیند.

دوم - انجام هر یک از موارد مندرج در جزء (۱) بند (الف) این ماده در خصوص کالاهایی که مستقیماً از طریق این فرآیند به دست می‌آید.

ب - مالک می‌تواند با رعایت بند (ج) این ماده و ماده (۱۷) علیه هر شخص که بدون اجازه او بهره‌برداریهای مندرج در بند (الف) را انجام دهد و به حق مخترع تعدی کند و یا عملی انجام دهد که ممکن است منجر به تعدی به حق مخترع شود، به دادگاه شکایت کند. (نقض مستقیم و غیرمستقیم پذیرفته شده است)

بر طبق بند ب ماده ۱۵ مالک می‌تواند با رعایت بند ج ماده ۱۵ (exception) و ماده ۱۷ قانون فوق، علیه هر شخصی که بدون اجازه بهره‌برداریهای مندرج در بند الف را انجام می‌دهد و به حق مخترع تعدی کند و یا عملی انجام دهد که ممکن است منجر به تعدی به حق مخترع شود به دادگاه شکایت کند.

و در راستای حمایت سلبی از صاحب اختراع وفق ماده ۶۰ قانون ثبت اختراعات مصوب ۱۳۸۶: نقص حقوق مندرج در این قانون عبارتست از معنای انجام هر گونه فعالیتی در ایران که توسط اشخاص غیر از مالک حقوق تحت حمایت این قانون و بدون موافقت او انجام می‌گیرد .

و در خصوص ضمانت اجرای کیفری نیز ماده ۶۱ قانون مارالذکر مقرر می‌دارد :

هر شخصی که با علم و عمد مرتکب نقض حقوق صاحب اختراع مندرج در ماده ۱۵ (ساخت، صادرات و واردات، عرضه برای فروش، فروش و استفاده از فرآورده، و ذخیره به قصد عرضه برای فروش، فروش یا استفاده از فرآورده، بدون اجازه مالک) شود، مجرم شناخته شده و علاوه بر جبران خسارت به پرداخت جزای نقدی از ده میلیون ریال تا پنجاه میلیون ریال یا حبس تعزیری از نود و یک روز تا شش ماه یا هر دو مجازات فوق اعم از جزای نقدی و حبس محکوم خواهد شد که به نظرمی رسد؛ قانون در قبال نقض کنندگان حق اختراع موضع سخت و محکمی اتخاذ نموده است خصوصاً اینکه، در حبس نیز بیش از نود روز در نظر گرفته، که قابل تعلیق و تبدیل نمی‌باشد .

ایا این ضمانت اجرای پیش بینی شده در قانون راه را بر نقض کنندگان حق اختراع بسته است یا خیر ؟

مالکیت فکری به دو شاخه ۱- کپی رایت

۲- مالکیت صنعتی

تقسیم می‌شود و مصادیق مالکیت صنعتی عبارتند از :

۱- اختراع

۲- علائم تجاری

۳- طرحهای صنعتی

۴- نشانهای جغرافیایی و اسرار تجاری و....

قواعد مربوط به مالکیت صنعتی علیرغم دیرینه بسیار در بین اقوام و ملل دارای قواعد نوپا هستند و علاوه بر پیش بینی قواعد و مجازات متناسب با جرم، نیاز به فرهنگ سازی در جامعه دارد. و باید در جهت ارتقاء اطلاعات عمومی در جامعه و بیان اثرات مخرب نقص حق اختراع، عموم جامعه را مطلع نمود و بسیاری از افراد جامعه از این قواعد و حقوق بی اطلاع هستند و بطور کافی فرهنگ سازی در قالب (فیلم سریال آموزش در قالب کتابهای آموزشی و یا تدریس در مقاطع تحصیلی و ...) در کشور پیش بینی نشده است.

و اگر چه جهل به قانون رافع مسئولیت نمی باشد ولیکن اقتناع وجدان دادرس و قانده قبح عقاب بلا بیان نیز یکی از اصول حقوقی پذیرفته شده است و صرف بیان و لازم الاجرا شدن قانون در روزنامه رسمی که حتی تحصیلکرده ها حقوق نیز گاه از وجود آن بی اطلاع اند نمی تواند تکیه گاه محکمی برای بیان این قوانین باشد و همچنین از ظرفیتهای فقهی و اسلامی کشور نیز می توان برای ارتقاء فرهنگ احترام به حقوق مالکیت فکری استفاده کرد.

مالکیت معنوی(اختراع) در قوانین بین المللی از چه ضمانت های اجرایی برخوردار است ؟

حق اختراع یک حق قلمرویی و سرزمینی است و هر کشور در چها چوب و قلمر سرزمینی خود از اختراعاتی که در آن کشور به ثبت رسیده حمایت می کند و ضمانت اجرایی که به صورت فراملی، برعضوی از اعضای کنوانسیون پاریس تحمیل شود وجود ندارد. البته مراجع داوری و میانجیگری بین المللی (mediation arbitration and) پیش بینی شده که متقاضیان می تواند دعاوی خود را به این مراجع ارجاع کنند ولیکن در برخی قوانین ملی کشور ها اقدامات موقتی و تدابیر مرزی و گمرکی نیز پیش بینی شده است که در قوانین گمرکی کشور ما راجع به علائم تجاری این امر پیش بینی شده است و همچنین مطابق ماده ۱۸۲ آئین نامه :

مالک هر اختراع، طرح صنعتی، علامت و نام تجاری یا قائم مقام قانونی وی برحسب مورد می تواند به موجب امر نزدیک ترین دادگاه عمومی محلی که کالاهای مورد ادعا در آن محل است صورت مشروعی از کالاهایی که به ادعای او با حق حاصل از اختراع یا طرح صنعتی و یا علامت تجاری او مخالف است بردارد. اجرای امر فوق در صورتی که کالاها هنوز در گمرک باشند، به وسیله مأمورین گمرک والا به وسیله مأمور اجرا به عمل خواهد آمد.

توقیف کالاهای مزبور وقتی ممکن است که امر دادگاه تصریح به آن داشته باشد. امر دادگاه در هر یک از د و صورت فوق بنا به دادخواست مالک اختراع، طرح صنعتی، علامت و نام تجاری یا قائم مقام قانونی وی صادر می گردد، به دادخواست مزبور باید رونوشت مصدق گواهی نامه اختراع، طرح صنعتی و علامت، حسب مورد، ضمیمه گردد. اگر مالک اختراع، طرح صنعتی، علامت و نام تجاری تقاضای توقیف کالاهای مذکور فوق را نماید باید تضمین کافی بدهد که عندالاقضاء از محل مزبور کلیه خسارات وارده به طرف جبران گردد.

و همچنین وفق ماده ۱۸۳ معترض می تواند از مراجع قضایی اعم از دادگاه یا دادسرا که پرونده در آنجا مطرح است درخواست صدور قرار تامین دلیل، و دستور توقیف محصولات ناقض حقوق ادعایی و تقاضای صدور دستور موقت نسبت به عدم ساخت، فروش یا ورود این محصولات را بنماید.

و در بعد بین المللی نیز در کنوانسیون پاریس به ساز و کار اجرایی و ضمانت اجرا ها اشاره ای نشده است، و کشور ها طبق اصل استقلال، قادرند قوانین ملی منطبق با فرهنگ عامه و مصالح ملی خود به تصویب و از آن حمایت کنند و لیکن با گسترش مناقشات بین المللی در بستر تجارت بین المللی و بعد از مذاکرات دوراروگوئه، موافقت نامه تریپس به پیشنهاد امریکا، به آن ضمیمه شده است.

و در مورد حق اختراع نیز این موافقت نامه متضمن ۳ اصل مهم می باشد (مواد ۷-۸ تریپس)

۱- پیش بینی حد اقل استاندارد های بین المللی

۲- پیش بینی اجرای موثر حقوق مالکیت فکری به لحاظ ضمانت اجرا های نقص

۳- توافق در رجوع به سیستم حل و فصل اختلافات سازمان جهانی تجارت در موارد اختلافات هر یک از این قواعد ماهوی منوط به رعایت اهداف و اصول موافقت نامه تریپس .
فلذا پیش از الحاق به سازمان جهانی تجارت باید این قواعد بیش از پیش مد نظر قرار گیرد .

ساز و کار سازمان جهانی مالکیت معنوی در حمایت از آثار فکری چیست ؟

سازمان جهانی مالکیت معنوی (wipo) یکی از آژانسهای سازمان ملل متحد است که به امر استفاده از مالکیت فکری (اختراعات، کپی رایت، علائم تجاری و طرحهای صنعتی و ...) به عنوان یک ابزار و وسیله برای ایجاد انگیزه، برای خلق خلاقیتها و آفرینشهای فکری اختصاص داده شده است .

این نهاد بین المللی سازمانی است که متولی توسعه و استفاده از سیستم مالکیت فکری در بین ملل مختلف از طریق :

- ۱- ارائه خدمات (خدماتی که بدست آوردن حمایتها را در حوزه مختلف مالکیت فکری تسهیل نماید)
 - ۲- پیشنهاد(قوانین و مدلهای حقوقی)
 - ۳- توسعه زیر ساختهای شبکه ای وهمکاریهای تکنیکی
 - ۴- ظرفیت سازی برای توسعه، از طریق استفاده از مکانیزم مالکیت فکری و تقویت رشد اقتصادی.
- و در این راستا، در ماده ۲ کنوانسیون تاسیس سازمان جهانی مالکیت معنوی ، مصادیق مالکیت فکری به شرح ذیل تعیین شده است :

- ۱- آثار ادبی، هنری و علمی
- ۲- نمایش های هنرمندان بازیگر، صدا های ضبط شده (phonograms) و حقوق بنگاههای پخش (رادیو و تلویزیون)

۳- اختراعات در کلیه زمینه ها که ناشی از تلاشهای فکری انسان باشد .

۴- کشفیات علمی

۵- طرحهای صنعتی

۶- علائم تجاری ، علائم خدماتی و نام تجاری و عناوین (اسامی)

۷- حمایت در مقابل رقابت مکارانه

و سایر حقوق ناشی از تلاشهای فکری در صنعت، علم، ادبیات یا زمینه های هنری .

بر طبق ماده ۳- اهداف سازمان جهانی مالکیت معنوی عبارتند از:

۱- پیشبرد حمایت مالکیت معنوی در سراسر جهان از طریق همکاری در میان کشورها در صورت اقتضا با همکاری هر سازمان بین المللی دیگر.

۲- تأمین همکاریهای اداری میان اتحادیهها.

همچنین مطابق ماده ۴ :

وظایف سازمان جهانی مالکیت معنوی عبارتند از :

سازمان به منظور دستیابی به اهداف مندرج در ماده ۳ از طریق نهاد های مربوط و با حفظ صلاحیت هر یک از اتحادیه ها به شرح ذیل عمل می نماید :

۱- ارتقاء توسعه تدابیر پیش بینی شده برای تسهیل حمایت موثر از مالکیت معنوی در سراسر جهان و هماهنگی قوانین ملی در این زمینه؛

۲- انجام وظایف اداری اتحادیه پاریس ، اتحادیه های ویژه ای که در رابطه با این اتادیه تاسیس شده اند؛

۳- قبول یا شرکت در اجرای هر گونه موافقتنامه بین المللی که به منظور بالا بردن حمایت از مالکیت معنوی تنظیم شده باشد ؛

۴- تشویق انعقاد قراردادهای بین المللی مربوط به ارتقاء حمایت از مالکیت معنوی؛

۵- پیشنهاد همکاری به کشور هایی که خواهان کمک های حقوقی- فنی در زمینه مالکیت معنوی باشند ؛

۶- جمع آوری و انتشار اطلاعات مربوطه به حمایت مالکیت معنوی و همچنین انجام و توسعه مطالعات در این زمینه و مبادرت به چاپ نتایج بدست آمده؛

۷- حمایت از خدماتی که حمایت بین المللی مالکیت معنوی را تسهیل می کند و در صورت اقتضاء اقدام به ثبت در این زمینه و انتشار اطلاعات مربوط به آن ؛

۸- انجام هر گونه اقدام مقتضی دیگر ؛

همچنین سازمان جهانی مالکیت معنوی می تواند از طریق استاندارد های بین المللی (norm setting) یا (global standard) مدل های حمایتی موثر را به کشور های جهان پیشنهاد نماید و همچنین در گسترش و انتقال تکنولوژی در زمینه های امنیت غذایی، بهداشت عمومی، اختراعات سبز و از این قبیل اقدامات موثر در جهت تسهیل استفاده بشر از این اختراعات بعمل آورد .

وسعت و قلمرو حمایت از حقوق ثبت اختراع چیست ؟

همانطوریکه قبلاً ذکر شده حق اختراع حق سرزمینی و قلمرویی است یعنی حق اختراع فقط در قلمرو کشور یا منطقه ای حمایت می شود که حمایت از آن در آن منطقه یا کشور تحصیل شده باشد . مثلاً در کشور ایران یا در اتحادیه اروپا (EPO) و اگر اختراع در قلمرو سرزمینی آن کشور یا اتحادیه منطقه ای به ثبت نرسیده باشد حمایتی هم برای آن متصور نخواهد بود و اتباع آن کشور و یا سایر کشور ها می توانند از آن اختراع استفاده کنند و یا بسازند و بفروشند .

موارد اعتراض

اعتراض به رد اظهارنامه اختراع

وفق ماده ۵۸ آئین نامه اجرایی ثبت اختراع تصمیم مرجع ثبت مبنی بر رد اظهارنامه، از سوی متقاضی قابل اعتراض است. اعتراض باید در دو نسخه به صورت کتبی و همراه با دلایل و مستندات مربوط و رسید مربوط به پرداخت هزینه رسیدگی به رد ثبت، ظرف مدت ۳۰ روز از تاریخ ابلاغ تصمیم، از طریق مرجع ثبت به کمیسیون موضوع ماده ۱۷۰ این آئین نامه، تسلیم شود. پس از ثبت اعتراض نامه، نسخه دوم آن با قید تاریخ و شماره وصول به معترض مسترد می گردد. مهلت مذکور برای متقاضی مقیم خارج از کشور ۶۰ روز می باشد.

تبصره - در صورت رد اعتراض در کمیسیون، هزینه رسیدگی به رد ثبت قابل استرداد نخواهد بود.

اعتراض به تقاضای ثبت اختراع

وفق ماده ۵۹ آئین نامه اجرایی ثبت اختراعات هر شخصی که نسبت به تقاضای ثبت اختراع اعتراض داشته باشد باید اعتراض خود را در دو نسخه به مرجع ثبت تسلیم نماید. پس از ثبت اعتراض نامه، نسخه دوم آن با قید تاریخ و شماره وصول به معترض مسترد می گردد. اعتراض نامه باید همراه با دلایل و مدارک استنادی و رسید مربوط به پرداخت هزینه رسیدگی به اعتراض باشد. چنانچه پس از بررسی اعتراض نامه و مدارک استنادی، تکمیل مدارک منضم به اعتراض نامه ضرورت داشته باشد، مرجع ثبت باتعیین موارد، کتباً از متقاضی می خواهد که ظرف ۳۰ روز از تاریخ ابلاغ نسبت به رفع نقص اقدام نماید. در غیر این صورت، اعتراض نامه کان لم یکن تلقی خواهد شد.

تبصره - مهلت مذکور در این ماده برای اشخاص مقیم خارج از کشور ۶۰ روز می باشد.

اعتراض مبتنی بر ادعای حق مالکیت ثبت اختراع

وفق ماده ۶۰ آئین نامه اجرایی ثبت اختراعات هرگاه اعتراض معترض مبنی بر ادعای حق مالکیت، نسبت به اختراعی باشد که اظهارنامه ثبت آن تسلیم مرجع ثبت شده است در صورتی که اختراع قبلاً به نام او ثبت نشده است، باید همزمان با اعتراض، برای اختراع خود مطابق قانون و این آیین نامه تقاضای ثبت کرده و حق ثبت اظهارنامه و حق ثبت اختراع و تمام مخارج مربوط به آن را تأدیه نماید. مرجع ثبت موظف است با رعایت ماده ۵۹ این آیین نامه، ظرف ۱۰ روز از تاریخ وصول اعتراض نسخه‌ای از اعتراض نامه را به انضمام رونوشت مدارک و دلایل استنادی به متقاضی ثبت ابلاغ نماید. متقاضی مکلف است از تاریخ ابلاغ اعتراض نامه پاسخ مکتوب خود را ظرف ۲۰ روز نسبت به اعتراض وارده به مرجع ثبت تسلیم نماید. عدم پاسخ متقاضی به ابلاغ در مهلت مقرر به منزله تمکین وی خواهد بود.

هرگاه متقاضی کتباً به اعتراض تمکین نماید، درخواست او برای ثبت اختراع مسترد شده تلقی می‌گردد و مراتب کتباً به معترض ابلاغ می‌شود تا در صورتی که اختراع وی به ثبت نرسیده باشد، برطبق اظهارنامه‌ای که همزمان با اعتراض تسلیم کرده است نسبت به ثبت آن اقدام کند. در صورت عدم تمکین متقاضی، مرجع ثبت مراتب را ظرف ۱۰ روز به معترض ابلاغ کرده و وی از این تاریخ ۲۰ روز مهلت دارد که اعتراض خود را از طریق مرجع ثبت تسلیم کمیسیون موضوع ماده ۱۷۰ این آیین نامه نماید. همین ترتیب در موردی نیز باید رعایت شود که اعتراض معترض مبنی بر ادعای داشتن برخی حقوق، غیر از حق مالکیت، نسبت به اختراعی باشد که اظهارنامه ثبت آن تسلیم مرجع ثبت شده ولی هنوز در ایران به ثبت نرسیده است، مگر اینکه اختراع قانوناً قابل ثبت نباشد. در این فرض نیازی به تسلیم اظهارنامه ثبت اختراع به مرجع ثبت نخواهد بود. تصمیم کمیسیون طبق ماده ۱۷۲ این آیین نامه قابل اعتراض در دادگاه صالح مقرر در ماده ۵۹ قانون است.

تبصره ۱- در صورتی که اظهارنامه تسلیمی به هر دلیلی منتهی به ثبت اختراع نشود مبالغ پرداختی از این بابت، قابل استرداد نخواهد بود.

تبصره ۲- در صورت رد اعتراض در کمیسیون، هزینه رسیدگی به اعتراض قابل استرداد نخواهد بود.

تبصره ۳- چنانچه معترض مقیم ایران نباشد، مهلت‌های مذکور در این ماده به دوبرابر افزایش می‌یابد.

اقامه دعوی ابطال گواهینامه اختراع

وفق ماده ۶۱ آئین نامه اجرایی ثبت اختراع ذینفع می‌تواند با اثبات یکی از موارد مذکور در ماده ۱۸ قانون دادخواست خود را تسلیم دادگاه صالح مقرر در ماده ۵۹ قانون، نماید. دادخواست ابطال باید همراه مدارک ذیل باشد:

- ۱- اصل یا رونوشت مصدق کلیه اسناد و مدارک مثبت ادعای ابطال؛
- ۲- رسید مربوط به پرداخت ودیعه تسلیم دادخواست ابطال به دادگاه، به شرح مذکور در جدول هزینه‌ها؛
- ۳- وکالت نامه، در صورتی که دادخواست توسط وکیل تسلیم شود.

ابطال اختراع ثبت شده و رأی نهایی دادگاه

وفق ماده ۶۲ آئین نامه اجرایی ثبت اختراع هرگاه ثبت اختراع باطل شود، از تاریخ ثبت، باطل تلقی می‌شود. رأی نهایی دادگاه به مرجع ثبت ابلاغ می‌گردد و مرجع مذکور آن را ثبت و به هزینه محکوم‌له، آگهی مربوط به آن را در اولین فرصت ممکن در روزنامه رسمی منتشر می‌کند. محکوم‌له می‌تواند مخارج مزبور را در جزء خسارت از محکوم علیه مطالبه کند. آگهی مذکور شامل عنوان اختراع و ذکر خلاصه‌ای از مفاد رأی نهایی دادگاه در این خصوص خواهد بود.

اظهارنامه بین المللی

وفق ماده ۶۳ اظهارنامه بین المللی که طبق معاهده همکاری در ثبت اختراعات از سوی اتباع ایرانی یا مقیمین در ایران تسلیم مرجع ثبت می گردد، مرجع ثبت به عنوان اداره مبداء، عمل خواهد نمود.

وفق ماده ۶۴ در صورتی که در اظهارنامه های بین المللی، ایران به عنوان "کشور تعیین شده" و "کشور منتخب" جهت ثبت بین المللی معرفی شده باشد، مرجع ثبت ضمن رعایت تشریفات مقرر در معاهده و آیین نامه مربوط تقاضای ثبت اختراع را طبق قانون و این آیین نامه مورد بررسی قرار خواهد داد.

وفق ماده ۶۵ علاوه بر هزینه هایی که برای ثبت بین المللی طبق معاهده و آیین نامه مربوط پرداخت می گردد، جهت بررسی اظهارنامه بین المللی و مدارک آن، هزینه ای طبق جدول هزینه ها دریافت خواهد شد. در صورت تایید اظهارنامه، چگونگی ارسال آن به دفتر بین المللی و هزینه های مربوط به عهده متقاضی خواهد بود.

هزینه ها

وفق ماده ۶۶ با توجه به ماده ۱۶ قانون، اعتبار گواهی نامه اختراع بیست سال از تاریخ تسلیم اظهارنامه است. برای حفظ اعتبار گواهی نامه باید، هزینه ای سالانه ظرف دو ماه قبل از انقضای یک سال از تاریخ تسلیم اظهارنامه و هر سال بعد از آن به همین ترتیب تا تاریخ اعتبار گواهی نامه، طبق جدول هزینه ها تادیه گردد و الا ثبت اختراع از درجه اعتبار ساقط خواهد شد.

اگر مالک اختراع یا نماینده قانونی وی تا شش ماه پس از انقضای موعد، علاوه بر هزینه سالانه جریمه ای معادل نصف هزینه سالانه اختراع را پرداخت نماید ثبت اختراع به اعتبار خود باقی خواهد ماند.

تمدید، تغییرات و انتقالات

تغییرات و انتقالات حق اختراع

حق اختراع همانند سایر حقوق مالکیت فکری قابلیت نقل و انتقال دارد و مالک اختراع می تواند آن را بصورت کلی یا جزئی به سایر اشخاص حقیقی و حقوقی واگذار نماید ولیکن انتقال حق مالکیت اختراع در دو بخش انجام پذیر است.

۱- انتقال حق مالکیت ناشی از تسلیم اظهارنامه

در این بخش مالک اختراع قبل از ثبت اختراع و پس از تسلیم اظهارنامه اختراع تصمیم می گیرد اظهارنامه اختراعی را که تسلیم اداره ثبت اختراع گردیده به سایرین به طور کلی یا جزئی واگذار نماید و برای انجام این امر باید مالک اختراع به ترتیب ذیل عمل نماید.

الف- در مرحله نخست متقاضی باید قبل از تنظیم سند رسمی به یکی از دفاتر اسناد رسمی که وی قصد تنظیم سند واگذاری در آن دفترخانه را دارد مراجعه نماید و دفترخانه اسناد رسمی نیز نسبت به آخرین وضعیت اظهارنامه مورد نظر از لحاظ تمدید، تغییر، انتقال و صدور اجازه بهره برداری از اداره ثبت اختراع استعلام و کسب نظر می نماید.

ب- پس از تسلیم استعلام دفترخانه اسناد رسمی مرجع ثبت و اداره اختراع آخرین وضعیت موارد مشروحه فوق را پس از پرداخت هزینه مقرر توسط متقاضی به دفترخانه اسناد رسمی تنظیم کننده سند اعلام می نماید.

ج- دفترخانه اسناد رسمی پس از وصول پاسخ استعلام دفترخانه اسناد رسمی نسبت به تنظیم سند انتقال اختراع طبق خواست مالک اختراع و طرفین معامله اقدام خواهد کرد (غالباً این نقل و انتقال در قالب عقد صلح انجام می شود).

۵- تسلیم سند تنظیمی دفترخانه اسناد رسمی به همراه درخواست کتبی متقاضی برای اعمال تغییرات و پرداخت هزینه‌های مربوط به حق الثبت انتقال اظهارنامه اختراع به مرجع ثبت.

۵- مرجع ثبت انتقال مورد نظر را در پرونده اعمال و به ثبت می‌رسد ولیکن این تغییر مالکیت اظهارنامه توسط مرجع ثبت (اداره اختراع) در روزنامه رسمی آگهی نمی‌شود.

۲- انتقال حق مالکیت ناشی از اختراع ثبت شده

کلیه ۴ مرحله مشروحه فوق در خصوص انتقال حق مالکیت ناشی از تسلیم اظهارنامه در این مرحله نیز باید انجام شود و پس از حل این ۴ پروسه متقاضی باید به تربیت ذیل عمل نماید.

متقاضی باید با تسلیم درخواست کتبی برای ثبت انتقال اختراع در مرجع ثبت اقدام نماید و متقاضی باید همراه با این درخواست کتبی مدارک ذیل را تسلیم مرجع ثبت نماید.

الف- اصل گواهی‌نامه اختراع

ب- مدرک قانونی که دلالت به انتقال نماید

ج- مدارک نمایندگی قانونی، در صورت وجود

د- رسید مربوط به پرداخت هزینه‌ها (حق الثبت انتقال قراردادی)

- مرجع ثبت پس از بررسی و تکمیل بودن مدارک آن را در سوابق درج و ضبط و انتقال اختراع ثبت شده در صفحه مخصوص به ثبت اختراع، ثبت و در ظهور گواهی‌نامه اختراع درج و به هزینه دینفع ظرف ۳۰ روز از تاریخ ثبت در روزنامه رسمی آگهی می‌شود.

نکته : مطابق ماده ۵۷ آیین‌نامه اجرایی تا زمانی که انتقال و تغییر مالکیت اختراع طبق فرآیند فوق در مرجع ثبت به ثبت نرسیده باشد در مقابل اشخاص ثالث قابل استناد نخواهد بود.

چگونگی پرداخت اقساط سالیانه اختراع (هزینه های اعتبار گواهی)

اختراع حقی است که عمدتاً بصورت ۲۰ ساله به مخترع و صاحب حق اختراع در قبال افشاء اطلاعات اختراع اعطاء می‌شود و برخلاف علائم تجاری که قابلیت تمدید را بطور متوالی برای مدت نامحدود را دارد، حق اختراع فقط برای ۲۰ سال اعتبار دارد و پس از انقضاء مدت ۲۰ سال وارد قلمرو عمومی می‌شود و صاحب اختراع همانند سایر افراد جامعه حق بهره برداری از تکنولوژی اختراعی را دارد و عموم مردم بطور مساوی و بدون تبعیض می‌توانند از این حق استفاده کنند ولیکن در این مهلت ۲۰ ساله نیز اعتبار اختراع مربوط به پرداخت اقساط سالیانه است و در این ارتباط ماده ۱۶ قانون ثبت اختراعات مقرر می‌دارد، اعتبار گواهی‌نامه اختراع با رعایت این ماده، پس از بیست‌سال از تاریخ تسلیم اظهارنامه اختراع منقضی می‌شود. به‌منظور حفظ اعتبار گواهی‌نامه یا اظهارنامه اختراع، پس از گذشت یک سال از تاریخ تسلیم اظهارنامه و قبل از شروع هر سال، مبلغی که به موجب آئین‌نامه این قانون تعیین می‌شود، توسط متقاضی به اداره مالکیت صنعتی پرداخت می‌گردد. تأخیر در پرداخت، حداکثر تا شش ماه در صورت پرداخت جریمه مجاز است. در صورتی که هزینه سالانه پرداخت نشود، اظهارنامه مربوط مسترد شده تلقی و یا گواهی‌نامه اختراع، فاقد اعتبار می‌شود.

با توجه به ماده ۱۶ قانون، اعتبار گواهی‌نامه اختراع بیست سال از تاریخ تسلیم اظهارنامه است. برای حفظ اعتبار گواهی‌نامه باید، هزینه‌ای سالانه ظرف دوماه قبل از انقضای یک سال از تاریخ تسلیم اظهارنامه و هر سال بعد از آن به همین ترتیب تا تاریخ اعتبار گواهی‌نامه، طبق جدول هزینه‌ها تادیه گردد والا ثبت اختراع از درجه اعتبار ساقط خواهد شد. اگر مالک اختراع یا نماینده قانونی وی تا شش ماه پس از انقضای موعد، علاوه بر هزینه سالانه جریمه‌ای معادل نصف هزینه سالانه اختراع را پرداخت نماید ثبت اختراع به اعتبار خود باقی خواهد ماند. بدین ترتیب در صورت عدم پرداخت اقساط سالیانه در موعد مقرر این امر به منزله اعراض و صرف‌نظر مالک از اختراع محسوب و اختراع از وجه اعتبار ساقط خواهد شده و حق اختراع وارد قلمرو عمومی مالکیت می‌شود.

اطلاعات بیشتر در خصوص ضوابط اظهارنامه

ضمائم اظهارنامه شامل توصیف، ادعا، خلاصه و نقشه و غیره، در صورت نیاز باید تعیین شود که مدارک ضمیمه اظهارنامه در ماده ۶ آئین نامه اجرایی به تفصیل بیان شده است، که عبارتند از:

- ۱- مدارک مثبت هویت متقاضی و مخترع
- ۲- توصیف اختراع
- ۳- ادعا یا ادعاهای اختراع
- ۴- خلاصه ای از توصیف اختراع
- ۵- نقشه یا نقشه‌ها در صورت لزوم
- ۶- درخواست کتبی مبنی بر عدم ذکر اسم مخترع، چنانچه مخترع نخواهد اسم وی ذکر شود.
- ۷- مدارک مربوط به حق تقدم که همزمان باید با تسلیم اظهارنامه یا حداکثر ظرف ۱۵ روز از آن تاریخ تسلیم شود.
- ۸- مدارک نمایندگی در صورتی که تقاضا توسط نماینده قانونی بعمل آید.
- ۹- رسید مربوط به پرداخت هزینه‌های قانونی

۱- مدارک مثبت هویت متقاضی و مخترع

متقاضی اعم از اینکه حقیقی یا حقوقی از قبیل؛ شرکتها، دانشگاهها، مؤسسات و پژوهشگاهها باشند باید مدارکی که هویت و موجودیت آنها را اثبات کند راضیمه اظهارنامه نمایند .
نمونه مدارک مثبت هویت

۲- توصیف اختراع (DESCRIPTION)

حق اختراع یک قرارداد دوجانبه است که از طرف دولت و قوه حاکمه با مخترع بسته می شود و دولت به مخترع در قبال افشای جزئیات اختراع و کمکی که به توسعه صنعتی و تکنولوژی آن کشور می نماید یک حق انحصاری غالباً ۲۰ ساله برای وی قائل می شود و برای تحقق این عقد دوجانبه متقاضی باید با ذکر جزئیات اختراع خود را توصیف و افشا نماید تا هر شخصی که در همان رشته فنی مهارت دارد بتواند آنرا بازسازی کند و اختراع را طبق توصیف و نقشه آن بدون هیچ تلاش اختراعی یا نوآورانه اجرا کند. اگر چنین نباشد، اختراع ممکن است ثبت نشود یا اگر در دادگاه دعوی مطرح شود ممکن است باطل شود. توصیف اختراع باید بصورت صریح و گویا، اختراع را افشا کند تا شرط توانمندسازی (ENABLING)، ساخت و تولید اختراع توسط شخصی که مهارت فنی عادی در آن رشته را دارد فراهم گردد و توسط اشخاص دارای مهارت عادی تکنیکی ادعاهای اختراع را

درک نماید و بدون تجربه و تخصص زیاد (EXTRA EXPERIECE) آنرا دوباره سازی (پیاده سازی) نماید، در توصیف متقاضی چگونگی ساخت اختراع و کاربردها و مزایای آنرا ذکر می کند.

ولیکن در تنظیم و تنسيق توصیف اختراع و سایر ضمايم اظهارنامه، کشورها سعی می کنند حتی الامکان از نظر شکلی قواعد خود را با هم یکسان نمایند و در خصوص توصیف اختراع یک سری معیارهای مشترک برای تنظیم آن در نظر گرفته اند که به تفصیل با توجه به آیین نامه اجرایی قانون ۱۳۸۶ به بیان آن می پردازیم.

برای ارائه شرح و توصیف موضوع اختراع لازم است که ۹ بند توضیح داده شده در قسمت ذیل را بند بند با ذکر هر تیتیر و توضیحات مربوطه که به صورت صریح و با جزئیات کامل می باشد را در قالب فایل word یا pdf در قسمت ضمايم پیوست نمائید.

ماده ۱۰ آئین نامه اجرایی قانون ثبت اختراعات، طرحهای صنعتی و علائم تجاری مصوب ۱۳۸۶ در خصوص نحوه تنظیم توصیف اختراع مقرر می دارد؛ توصیف اختراع باید صریح و همراه با جزئیات کامل و مشتمل بر نکات زیر باشد:

الف- عنوان اختراع باید به گونه ای مطرح شود که نکته نو آورانه و فن نوآورانه را داشته باشد.

در پیاده سازی و تنظیم توصیف نخست عنوان اختراع که ترجیحاً بین ۳ تا ۱۰ کلمه است باید در مبدأ توصیف اختراع ذکر شود و غالباً این عنوان عیناً همان عنوان مندرج در اظهارنامه اختراع است و ترجیحاً "از کلماتی مانند" بهتر "و

"نوین" و "جدید" استفاده نشود همچنین می بایست عنوان لاتین اختراع در این قسمت نیز ذکر گردد

ب- زمینه فنی اختراع مربوط (BACKGROUND OF ART) یا (THE INVENTION) FILED OF؛

اختراعات اعم از اینکه مربوط به فرآیند یا فرآورده باشد نوآوری تکنیکی و زمینه فنی آن ممکن است یکی از شاخه های علم مانند مکانیک، الکترونیک، شیمی، متالوژی، برق، سلاحها، فیزیک، بیوتکنولوژی، مواد زیستی، شیمی آلی، فناوری اطلاعات کشاورزی و باشند که مخترع باید در ابتدا زمینه فنی اختراع مربوط را بیان نماید.

ج- مشکل فنی و بیان اهداف اختراع:

بطور کلی اختراع به معنی ارائه راه حل نوآورانه برای حل یک مشکل فنی در صنعت است که در قالب فرآیند یا فرآورده متجلی می شود و متقاضی در وهله اول باید بیان نماید که پس از تفکر و تدبیر به یک مشکل فنی در رشته ای از صنعت پی برده و برای حل آن مشکل فنی راه حل نوآورانه ای ارائه نموده تا به ذهن مخاطب و کارشناس بررسی کننده اختراع این موضوع کلید بخورد که اختراع محقق شده است و موضوع ادعایی در صورت تحقق سایر شرایط می تواند اختراع محسوب شود فلذا متقاضی باید ابتدا مشکل فنی موجود در صنعت و اهداف خود از اختراع مورد نظر را بیان کند تا قابلیت اختراعی بودن موضوع محقق شود.

د- شرح وضعیت دانش فنی پیشین :

بطور کلی مخترع شخصی است که از دانشهای مختلفی که در جامعه وارد حوزه قلمرو عمومی مالکیت شده است استفاده نموده و با این دانش پایه زمینه ایجاد و خلق اختراعات و فناوریهای نو را فراهم می آورد بدین ترتیب متقاضی باید دانش فنی پیشین و سابقه پیشرفت هایی که در رابطه با اختراع ادعایی وجود دارد را بیان نماید به نحوی که برای درک و جدید بودن اختراع کفایت کند پرواضح است که بیان عملکردهای مختلف دانش فنی پیشین و ارزیابی و سنجش آن می تواند به نوعی مبین و روشنگر دانش گذشته باشد و با بررسی دانش موجود به نوآور بودن اختراع پی برد و بطور کلی بیان دانش فنی پیشین برای احراز گام ابتکاری الزامی است و گستره دانش فنی پیشین شامل اطلاعات عمومی و اسناد مکتوب و غیرمکتوب به زبانهای مختلف می تواند باشد. متقاضی برای دستیابی به دانش پیشین می تواند در سایت های مربوطه جستجو نموده و یا در سایت روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران (لینک راهنمای جستجو در صفحه اول سایت موجود می باشد) به سابقه یابی تکنیک خود در اختراعات ثبت شده و همچنین برای سابقه یابی در سطح بین المللی لازم است تکنیک کاری یا کلمات کلیدی در خصوص ادعای خود را به انگلیسی در <http://www.google.com/patents> جستجو کرده و سوابق ثبتی در سطح بین المللی را پیدا کرده و

بررسی های به عمل آمده را در این قسمت ذکر نمائید.

ه- ارائه راه حل برای مشکل فنی موجود همراه با شرح دقیق و کافی و یکپارچه اختراع:

در توصیف اختراع مخترع باید به طور روشن و گویا دانش موجود خود را افشا نماید و به گونه ای دانش موجود خود را تشریح کند که هرکس دارای مهارت فنی عادی، بدون ابتکار خاصی، قادر باشد با بازخوانی شرح موجود اختراع مورد نظر را بسازد و این شرح اختراع باید دقیق و کافی و بطور یکپارچه بیان شود تا افشا کافی و مؤثر و شرط ساخت اختراع (ENABLING) به طور کامل محقق شود و بیان دانش موجود واریه راه حل برای مشکل فنی موجود باید بطور مؤثر و کافی تشریح و توصیف شود.

و- توضیح اشکال، نقشه ها، نمودارها در صورت وجود:

به نحوی که یک متخصص در آن زمینه بتواند اختراع را درک و ارتباط اجزای آن را دریابد ارجاع به شماره هایی که برای بیان ویژگی های اختراع در نقشه آمده است الزامی است.

برای درک بهتر اختراع در صورتیکه، اشکال یا نقشه یا نمودارهایی لازم باشد متقاضی باید آنرا بنحوی که یک متخصص در آن زمینه قادر باشد آنرا دریابد ترسیم و تنظیم نماید و تعبیه این بند نیز به نوعی در راستای افشای کامل و مؤثر اختراع است. لازم به ذکر است نقشه ها و نمودار باید توسط نرم افزار های مربوطه ترسیم شوند و فایل آن ها به صورت pdf یا word یا Image ارائه گردد. به عنوان مثال نقشه های مدار با نرم افزار Protel و یا PCB ارائه گردد.

اگر موضوع مورد ادعای اختراع دستگاه یا یک وسیله باشد نقشه می بایست جزئیات فنی آن را به صورت خلاصه و بصری نمایش دهد. می توانید از نرم افزار های نقشه کشی صنعتی همانند AutoCAD و DMax³ یا spss و ... جهت تهیه نقشه استفاده نمایید.

اگر موضوع مورد ادعای اختراع یک فرآیند یا الگوریتم صنعتی باشد مراحل فرآیند را به صورت بلوک دیاگرام به عنوان نقشه ارائه دهید و همچنین اگر موضوع مورد ادعای اختراع سنتز شیمیایی باشد فرمولاسیون (ترکیبات با ذکر نسبت مواد ترکیبی) را به عنوان نقشه ارائه دهید.

ز- بیان واضح و دقیق مزایای اختراع؛

از مقایسه دانش فنی و راه حلهای پیشین برای حل مشکل فنی با دانش و راه حلهای ابداعی موجود مزایای اختراع قابل استخراج و فهم خواهد بود و بیان مزایای اختراع و تشریح آن سرمایه گذاران و تولیدکنندگان و صنعتگران را فرصت خواهد داد تا تکنولوژی مورد ادعا را ارزیابی نموده، و درصد توفیق آن در بازار کسب و کار را بیشتر درک نمایند.

ح- توضیح حداقل یک روش اجرایی برای به کارگیری اختراع؛

در برخی از قوانین ملی کشورها علاوه بر بیان و توصیف کامل اختراع برای افشای مؤثر اختراع متقاضی باید بهترین روش اجرایی اختراع را نیز توصیف نماید و در آئین نامه به جای بهترین روش اجرایی عبارت حداقل یک روش اجرایی برای بکارگیری اختراع بکار رفته است که متقاضی باید آنرا توضیح دهد.

ت- ذکر صریح کاربرد صنعتی اختراع در صورتیکه ماهیت اختراع گویای این امر نباشد؛

کاربرد یا کاربردهای صنعتی اختراع در صورتیکه ماهیت اختراع گویای این امر نباشد باید ذکر شود و در صورت عدم ذکر صریح کاربرد صنعتی در این قسمت و عدم کفایت و گویا بودن این امر در اختراع می تواند زمینه استفاده یا سوءاستفاده از این حق رادراینده برای افراد سودجوورقا فراهم آورد.

۳- ادعای اختراع؛

ادعانامه حدود حمایت یک اختراع را تعیین می کنند. ادعاها برای یک اختراع ثبت شده از اهمیت ویژه ای برخوردارند چون اگر بخوبی تنظیم نشوند، حتی یک اختراع واقعا ارزشمند میتواند به یک اختراع بی ارزش تبدیل شود که میتواند براحتی آن را دور زد یا پیرامون آن طراحی کرد. در دعاوی اختراعات، تعبیر ادعا به طور کلی اولین گام تعیین این است که آیا اختراع معتبر است و اینکه آیا اختراع تقلید شده یا حقوق آن نقض شده است یا خیر. توصیه می شود با یک کارشناس برای تهیه تقاضانامه اختراع بویژه ادعاها مشورت کنید.

برای ثبت اختراع متقاضی باید ادعاهای اختراع خود را مطابق با قانون ملی محل ثبت تسلیم اداره اختراع نماید و فرمت و نحوه تنظیم آن ممکن است از کشوری به کشور دیگر متفاوت باشد اما یکسری از آیتم های استاندارد شده در بسیاری از قوانین بصورت عام و مشترک است:

در ادعای اختراع، متقاضی قلمرو و محدوده حق انحصاری اختراع خود را با بیان ادعاهات تعیین می کند و از دیدگاه مالک اختراع ادعاها قلب یک اختراع محسوب می شود چون از این طریق با تعیین قلمرو اختراع خود، میزان حمایت حقوقی خود را نیز بیان می کند فلذا در تنظیم ادعای اختراع باید نکات زیر رعایت شود.

الف - ادعای اختراع باید صریح و منجز بوده و مشروط به تحقق شرایط خاص نباشد و در صورت عدم صراحت و شفافیت امکان سوءاستفاده و نقض حق در آینده برای مالک اختراع محتمل خواهد بود.

ب - اطلاعات مربوط به چگونگی ساخت و ذکر چارچوب مشخصه های فنی ذکر شود و در ادعاها نباید فراتر از اطلاعات توصیف، موارد بیان و ذکر شود.

ج - تعداد ادعاها باید معقول و متناسب باشد و در چارچوب اصل وحدت اختراع تنظیم شود

د - ویژگی ها و مشخصه های فنی قابل حمایت با استفاده از جملات قابل اثبات بیان شود؛

ه - جز در موارد غیرقابل اجتناب از ارجاع به نقشه ها یا توصیف امتناع گردد و تا حد ممکن از به کار بردن عباراتی مانند «همانطور که در توصیف آمد» یا «همانطور که در نقشه ها نشان داده شده» خودداری شود و این بند در جهت بیان شفاف و منجز ادعاهای اختراع و تعیین قلمرو حق اختراع است و بکار بردن عبارات مبهم نمی تواند قابل اتکا و دفاع در قبال نقص حق اختراع به شمار رود.

و - در صورتیکه برای فهم ادعا ارجاع به نقشه ضرورت داشته باشد پس از بیان ادعا، شماره صفحه نقشه و علامت مشخص کننده آن در داخل پرنانتر ذکر گردد، غالباً در ادعاها پس از ذکر عنصر اختراعی و مشخصه فنی آن، برای درک و فهم بهتر اختراع ارجاع به شماره نقشه ای می شود که غالباً سمبل عددی است. برای مثال؛ جک هیدرولیکی (طبق نقشه شماره ۱) یا طوقه خارجی جک نقشه (۳) وسیله بالابرنده جک (طبقه نقشه ۴) نحوه اتصال طوقه خارجی جک با وسیله بالابرنده (نقشه ۶).. و حتی الامکان می توان از اطلاعات محاوره روز (عملی) برای تبیین مفاهیم ادعاها نیز استفاده کرد.

ز - مشتمل به شیوه اجرا و مزایای اختراع نباشد؛

اطلاعات اختراع که غالباً مبنای تحلیل اختراعات برای دستیابی به تکنولوژی قرار می گیرد اطلاعات منحصر به فرد و طبقه بندی و تفکیک شده است فلذا برای جلوگیری از اطاله کلام و ارائه مطالب تکراری برای تأکید بیشتر، این بند در تنظیم اعدادرآیین نامه مجدداً بیان گردیده است، چون مزایا و شیوه اجرا جای آن در توصیف است، البته قوانین ملی کشورها ممکن است در رویه جاری خود شیوه های مختلفی را در نظر گرفته و در بین آنها عمومیت یابد.

چگونه یک ادعا نامه مناسب بنویسیم ؟

ادعانامه پشتوانه حقوقی اختراع بوده در صورتی که نیاز باشد هر گونه استفاده علمی از حقوق ثبت اختراع صورت گیرد و یا در دادگاه ها مطرح شود، مهمترین بخشی که مورد بررسی قرار می گیرد ادعانامه خواهد بود. محور ادعانامه عنصر اختراعی است که به عبارتی نکته نوآورانه یا ویژگی فنی قابل حمایت نیز گفته می شود.

عنصر اختراعی وجه تمایز اختراع مورد ادعا با موارد مشابه است که بایستی در چارچوب مشخصه فنی با جملاتی که قابلیت اثبات را دارند بیان شود. در ادعانامه قابلیت ها و مزایا که نتیجه عملکرد عناصر اختراعی می باشند ذکر نمی گردد.

اصولاً ادعاها شماره گذاری می شوند و ادعای شماره ۱ در هر ادعانامه ادعای مستقل نام دارد و بقیه ادعاها که ادعای وابسته نام دارد بر اساس ادعای شماره ۱ نوشته می شود.

در ادعای مستقل باید موضوع اختراع و ویژگی های فنی و اساسی اختراع یا همان عنصر اختراعی شرح داده شود و در ادعای وابسته به روشن سازی ماهیت عنصر اختراعی ارائه شده در ادعای مستقل و با رجوع به آن پرداخته می شود.

بهتر است قبل از نوشتن ادعانامه خود دو و یا سه نمونه مشابه اختراع خود را با کلید واژه های انگلیسی در سایت <http://www.google.com/patents> جستجو کرده و با مطالعه ادعانامه آن (Claims) خواهید توانست ادعانامه

مناسب بنویسید.

مثال ادعانامه :

عنوان اختراع : سیستم شناسائی

ادعا ۱: روش تشخیص هویت یک شخص، متشکل از ذخیره کردن اطلاعات تصویری حداقل یک بخش عنبیه و مردمک چشم یک شخص؛ روشن کردن چشم یک شخص ناشناخته دارای یک عنبیه و یک مردمک؛ به دست آوردن حداقل یک تصویر حداقل از همان بخش عنبیه یا مردمک چشم شخص ناشناخته؛ و مقایسه کردن حداقل بخش عنبیه تصویر به دست آمده با اطلاعات تصویر ذخیره شده به منظور شناسائی شخص ناشناخته.

ادعا ۲: روش ادعای شماره ۱ که در آن روشن کردن متشکل از رساندن مردمک چشم به حداقل یک اندازه از قبل تعیین شده، متشکل از حداقل بخش عنبیه تصویر بدست آمده با اطلاعات تصویر ذخیره شده که از چشم یک شخص به دست آمده است با مردمک که اندازه آن همان اندازه از پیش تعیین شده است.

۴- خلاصه اختراع

اطلاعات اختراع برخلاف سایر اطلاعات موجود اعم از مقاله و کتاب و فیلم و...، دسته بندی شده و به تفکیک می باشد و متقاضی و محقق و کارشناس بررسی کننده پرونده و غیره با بررسی خلاصه اختراع قادر خواهند بود در کوتاه ترین زمان ممکن، اطلاعات لازم و مفید و مسائل فنی و راه حل‌های ارائه شده را بطور مختصر و مفید مطالعه کنند. در تنظیم و پیاده سازی خلاصه اختراع کشورهای مختلف استانداردهای خاصی را تعریف می کنند ولیکن آنچه که به نوعی در بین کشورها رایج است اقلام زیر باشد.

۱- مقصود اختراع (OBJECT OF THE INVENTION)

۲- برجستگیهای تکنیکی اختراع (FEATURES OF THE INVENTION)

۳- زمینه فنی اظهارنامه اختراع (FIELD OF APPLICATION)

۴- پیشنهاد جایگزین (چاره دیگر) اگر مقتضی باشد (ALTERNATIVE IF APPROPRIATE)

۵- مثالها و یا نقشه ها اگر مقتضی باشد. (examples AND / OR DRAWINGS IF APPROPRIATE)

ولیکن برطبق ماده ۱۳ آئین نامه اجرایی قانون ثبت اختراعات، طرحهای صنعتی و علائم تجاری مصوب ۱۳۸۶ در خلاصه اختراع باید به شرح ذیل عمل شود:

۱- با عنوان اختراع شروع شود.

۲- زمینه فنی که اختراع به آن تعلق دارد را تعیین کند تا در جستجوی سوابق اختراع ادعایی مورد استفاده قرار گیرد.

۳- مشکل فنی، اساس راه حل ارائه شده برای آن را و همچنین کاربرد یا کاربردهای اصلی اختراع را بطور اجمالی روشن نماید (چونکه در توصیف اختراع این موارد باید به تفصیل بیان شود)

۴- در صورت لزوم خلاصه اختراع باید مشتمل به فرمول های شیمیایی یا معادلات ریاضی باشد تا براساس آنها ویژگی های اختراع به بهترین شکل بیان شود.

۵- در صورتی که برای توضیح اختراع ارجاع به نقشه ضرورت داشته باشد، پس از توضیح خلاصه هر قسمت باید نشانه های ارجاع دهنده به هریک از نقشه ها در داخل پرانتز ذکر گردد فلذا اگر برای بیان اجمالی اختراع مثالها یا نقشه ها مقتضی باشد باید ضمیمه شود.

۶- در خلاصه اختراع بیشتر باید برجستگیهای تکنیکی و فنی اختراع ذکر شود نه مزایا و ارزش اختراع

۷- در قوانین ملی بسیاری از کشورها برای میزان و حجم مطالب خلاصه اختراع، معیار و محدودیت تعداد کلمات در نظر گرفته شده است و در کشور ما باید این بیان بین ۷۰ تا ۲۰۰ کلمه باشد.

۵- نقشه یا نقشه‌ها، در صورت لزوم؛

اگر موضوع مورد ادعای اختراع دستگاه یا یک وسیله باشد نقشه می بایست جزئیات فنی آن را به صورت خلاصه و بصری نمایش دهد. می توانید از نرم افزار های نقشه کشی صنعتی همانند AutoCAD و DMax^۳ یا spss و ... جهت تهیه نقشه استفاده نمایید. توجه داشته باشید فایل نهایی را به صورت Image و یا pdf ارسال نمایید.

اگر موضوع مورد ادعای اختراع یک فرآیند یا الگوریتم صنعتی باشد مراحل فرآیند را به صورت بلوک دیاگرام به عنوان نقشه ارائه دهید و همچنین اگر موضوع مورد ادعای اختراع سنتز شیمیایی باشد فرمولاسیون (ترکیبات با ذکر نسبت مواد ترکیبی) را به عنوان نقشه ارائه دهید.

چنانچه نقشه ها، نمودارها، و جداول، بخشی از ضمیمه اظهارنامه اختراع باشند در ترسیم آن ها باید نکات زیر رعایت شوند:
الف) تکنیک به کار رفته و اجزا می بایست تا حدی در نقشه گنجانده شود که نمایان و مشخص باشد. سعی کنید قطعات مشخص در هر نقشه را شماره گذاری و نامگذاری کنید.

الف) ترجیحاً در رسم آن ها از ابزارهای فنی نقشه کشی استفاده شود.

ب) وضوح و شفافیت نقشه ها به نحوی باشد که امکان تکثیر یا تصویر برداری آن میسر شود؛

ج) تمام عناصر نقشه یا نمودار دارای مقیاس یکسان باشد مگر آنکه برای فهم اختراع، برجسته نمودن بخش خاصی از نقشه ها و یا نمودار ضروری باشد؛

د) تا حد امکان به صورت عمودی در صفحه قرار گیرد؛ (کلیه مدارک و ضمائمه اظهارنامه اعم از توصیف ادعا، خلاصه، نقشه و مدارک مثبت هویت متقاضی (کارت ملی و کپی شناسنامه) و... به صورت عمودی در صفحه قرار گیرد)

ه) اعداد، حروف و نشانه ها به طور روشن ذکر شده و خوانا باشند؛

و) شامل نشانه هایی باشد که در توصیف بتوان به آنها ارجاع داد؛

ز) صفحات باید به ترتیب شماره گذاری شده و ترجیحاً نشان دهنده شماره آن صفحه از کل صفحات باشد؛

ح) هیچ توضیحی نباید روی نقشه ها وجود داشته باشد مگر در مورد جداول و نمودارها؛

ط) در صورتی که هر یک از نقشه ها، نمودارها و جداول در بیش از یک صفحه باشد، کل صفحات باید بدون حذف بخشی از آن ها، شامل نشانه هایی مستقل از شماره صفحات باشد به نحوی که ارتباط و تمامیت قسمت ها را با یکدیگر روشن سازد.

۶- درخواست کتبی مبنی بر عدم ذکر اسم مخترع، چنانچه مخترع نخواهد اسم وی ذکر شود؛

یکی از نقاط قوت قانون جدید الزام به ذکر نام مخترع در گواهینامه ثبت اختراع است و بر طبق بند و ماده ۵ قانون ثبت اختراعات، طرحهای صنعتی و علائم تجاری مصوب ۱۳۸۶ نام مخترع در گواهینامه اختراع قید می شود مگر اینکه کتباً از اداره مالکیت صنعتی درخواست کند که نامش ذکر نشود و همچنین بر طبق ماده ۴ ثالث کنوانسیون پاریس مخترع حق دارد که در ورقه اختراع از او به عنوان مخترع نام برده شود فلذا حق معنوی و اخلاقی مخترع (INVENTORSHIP) باید در گواهینامه اختراع منظور شود و تنها در صورت اعراض و صرف نظر خود مخترع از اداره مالکیت صنعتی است که نامش در گواهینامه ذکر نمی شود.

۷- مدارک مربوط به حق تقدم؛

متقاضیانی که بر طبق کنوانسیون پاریس و بموجب حق تقدم مقرر در آن تقاضای حق تقدم در قلمرو سرزمینی یکی از کشورهای عضو کنوانسیون پاریس رامینمایند باید این بند را رعایت کنند

تعیین طبقه اختراع بر اساس طبقه بندی بین المللی اختراع،

همانطور که قبلاً ذکر شد اختراعات با توجه به موضوع در بخش، زیربخش، گروه و زیرگروه خاص تکنولوژی قرار می گیرند و این طبقه بندی سلسله مراتبی مبنای جستجوی اختراعات و سوابق برای کارشناسان بررسی کننده اختراعات و مخترعین و استفاده کنندگان می باشد .

۸-مدراک نمایندگی در صورتیکه تقاضا توسط نماینده قانونی بعمل آید؛

در صورتی که تقاضا توسط نماینده قانونی (وکیل، دارنده یا دارندگان حق امضا برای اشخاص حقوقی و ...) به عمل آید مدارک آن باید ضمیمه گردد.

۹-رسید مربوط به پرداخت هزینه های قانونی

متقاضیان می توانند هزینه مربوط را از طریق کلیه بانکها به شماره حساب فوق واریز و تصویر فیش آن را ضمیمه اظهارنامه ارسال نمایند.

جدول هزینه های مربوط به اختراع

ردیف	اقدام هزینه	شخص حقیقی	شخص حقوقی
۱	حق ثبت اظهارنامه و اظهارنامه تقسیمی	۱۰۰.۰۰۰	۱۰۰.۰۰۰
۲	هزینه ثبت سالانه	سال اول تا پنجم، هر سال معادل ۱۰۰.۰۰۰ ریال سال ششم تا سال دهم، هر سال معادل ۲۰۰.۰۰۰ ریال سال یازدهم تا پانزدهم، هر سال معادل ۳۰۰.۰۰۰ ریال سال شانزدهم تا بیستم، هر سال معادل ۴۰۰.۰۰۰ ریال	۱۰ برابر مبلغ تعیین شده برای اشخاص حقیقی
۳	جریمه تأخیر در پرداخت هزینه سالانه	معادل نصف قسط سالانه در دوره های پنج ساله مربوط	
۴	هزینه استعلام برای انتقال، اجازه بهره برداری یا اعراض	۵۰۰.۰۰۰	۵۰۰.۰۰۰
۵	حق ثبت انتقال قراردادی و قهری	۳۰۰.۰۰۰	۳۰۰.۰۰۰
۶	حق ثبت مجوز بهره برداری یا فسخ و خاتمه آن	نصف هزینه انتقال قراردادی و قهری	
۷	هزینه هر بار اصلاح اظهارنامه و ضمایم آن	معادل حق ثبت اظهارنامه	
۸	حق ثبت انتقال اظهارنامه یا اجازه بهره برداری از آن	۵۰۰.۰۰۰	۵۰۰.۰۰۰
۹	حق ثبت تغییرات (غیر از انتقال مالکیت و اجازه بهره برداری)	۵۰۰.۰۰۰	۵۰۰.۰۰۰
۱۰	هزینه صدور گواهی المثنی	۱۰۰.۰۰۰	۱۰۰.۰۰۰
۱۱	هزینه رونوشت مصدق	۵۰۰	۵۰۰.۰۰۰
۱۲	هزینه اخذ تأییدیه تسلیم اظهارنامه یا صدور گواهی نامه اختراع	۱۵.۰۰۰	۱۵۰.۰۰۰
۱۳	هزینه رسیدگی به اعتراض به رد ثبت	۵۰۰.۰۰۰	۷۵۰.۰۰۰
۱۴	هزینه رسیدگی به اعتراض به تقاضای ثبت	۱.۵۰۰.۰۰۰	۳.۰۰۰.۰۰۰
۱۵	ودیعه تسلیم دادخواست ابطال به دادگاه	۳.۰۰۰.۰۰۰	۴.۵۰۰.۰۰۰
۱۶	هزینه بررسی اظهارنامه ثبت بین المللی به عنوان اداره مبدأ	۵۰۰.۰۰۰	۵۰۰.۰۰۰

اعتراض به رد اظهارنامه اختراع

وفق ماده ۵۸ آئین نامه اجرایی ثبت اختراع تصمیم مرجع ثبت مبنی بر رد اظهارنامه، از سوی متقاضی قابل اعتراض است. اعتراض باید در دو نسخه به صورت کتبی و همراه با دلایل و مستندات مربوط و رسید مربوط به پرداخت هزینه رسیدگی به رد ثبت، ظرف مدت ۳۰ روز از تاریخ ابلاغ تصمیم، از طریق مرجع ثبت به کمیسیون موضوع ماده ۱۷۰ این آئین نامه، تسلیم شود. پس از ثبت اعتراض نامه، نسخه دوم آن با قید تاریخ و شماره وصول به معترض مسترد می گردد. مهلت مذکور برای متقاضی مقیم خارج از کشور ۶۰ روز می باشد.

تبصره - در صورت رد اعتراض در کمیسیون، هزینه رسیدگی به رد ثبت قابل استرداد نخواهد بود.

اعتراض به تقاضای ثبت اختراع

وفق ماده ۵۹ آئین نامه اجرایی ثبت اختراعات هر شخصی که نسبت به تقاضای ثبت اختراع اعتراض داشته باشد باید اعتراض خود را در دو نسخه به مرجع ثبت تسلیم نماید. پس از ثبت اعتراض نامه، نسخه دوم آن با قید تاریخ و شماره وصول به معترض مسترد می گردد. اعتراض نامه باید همراه با دلایل و مدارک استنادی و رسید مربوط به پرداخت هزینه رسیدگی به اعتراض باشد. چنانچه پس از بررسی اعتراض نامه و مدارک استنادی، تکمیل مدارک منضم به اعتراض نامه ضرورت داشته باشد، مرجع ثبت باتعیین موارد، کتباً از متقاضی می خواهد که ظرف ۳۰ روز از تاریخ ابلاغ نسبت به رفع نقص اقدام نماید. در غیر این صورت، اعتراض نامه کان لم یکن تلقی خواهد شد.

تبصره - مهلت مذکور در این ماده برای اشخاص مقیم خارج از کشور ۶۰ روز می باشد.

اعتراض مبنی بر ادعای حق مالکیت ثبت اختراع

وفق ماده ۶۰ آئین نامه اجرایی ثبت اختراعات هرگاه اعتراض معترض مبنی بر ادعای حق مالکیت، نسبت به اختراعی باشد که اظهارنامه ثبت آن تسلیم مرجع ثبت شده است در صورتی که اختراع قبلاً به نام او ثبت نشده است، باید همزمان با اعتراض، برای اختراع خود مطابق قانون و این آیین نامه تقاضای ثبت کرده و حق ثبت اظهارنامه و حق ثبت اختراع و تمام مخارج مربوط به آن را تأدیه نماید. مرجع ثبت موظف است با رعایت ماده ۵۹ این آیین نامه، ظرف ۱۰ روز از تاریخ وصول اعتراض نسخه ای از اعتراض نامه را به انضمام رونوشت مدارک و دلایل استنادی به متقاضی ثبت ابلاغ نماید. متقاضی مکلف است از تاریخ ابلاغ اعتراض نامه پاسخ مکتوب خود را ظرف ۲۰ روز نسبت به اعتراض وارده به مرجع ثبت تسلیم نماید. عدم پاسخ متقاضی به ابلاغ در مهلت مقرر به منزله تمکین وی خواهد بود.

هرگاه متقاضی کتباً به اعتراض تمکین نماید، درخواست او برای ثبت اختراع مسترد شده تلقی می گردد و مراتب کتباً به معترض ابلاغ می شود تا در صورتی که اختراع وی به ثبت نرسیده باشد، برطبق اظهارنامه ای که همزمان با اعتراض تسلیم کرده است نسبت به ثبت آن اقدام کند. در صورت عدم تمکین متقاضی، مرجع ثبت مراتب را ظرف ۱۰ روز به معترض ابلاغ کرده و وی از این تاریخ ۲۰ روز مهلت دارد که اعتراض خود را از طریق مرجع ثبت تسلیم کمیسیون موضوع ماده ۱۷۰ این آیین نامه نماید. همین ترتیب در موردی نیز باید رعایت شود که اعتراض معترض مبنی بر ادعای داشتن برخی حقوق، غیر از حق مالکیت، نسبت به اختراعی باشد که اظهارنامه ثبت آن تسلیم مرجع ثبت شده ولی هنوز در ایران به ثبت نرسیده است، مگر اینکه اختراع قانوناً قابل ثبت نباشد. در این فرض نیازی به تسلیم اظهارنامه ثبت اختراع به مرجع ثبت نخواهد بود. تصمیم کمیسیون طبق ماده ۱۷۲ این آیین نامه قابل اعتراض در دادگاه صالح مقرر در ماده ۵۹ قانون است.

تبصره ۱- در صورتی که اظهارنامه تسلیمی به هر دلیلی منتهی به ثبت اختراع نشود مبالغ پرداختی از این بابت، قابل استرداد نخواهد بود.

تبصره ۲- در صورت رد اعتراض در کمیسیون، هزینه رسیدگی به اعتراض قابل استرداد نخواهد بود.

تبصره ۳- چنانچه معترض مقیم ایران نباشد، مهلت های مذکور در این ماده به دو برابر افزایش می یابد.

اقامه دعوای ابطال گواهینامه اختراع

وفق ماده ۶۱ آئین نامه اجرایی ثبت اختراع ذینفع می‌تواند با اثبات یکی از موارد مذکور در ماده ۱۸ قانون دادخواست خود را تسلیم دادگاه صالح مقرر در ماده ۵۹ قانون، نماید.
دادخواست ابطال باید همراه مدارک ذیل باشد:

- ۱- اصل یا رونوشت مصدق کلیه اسناد و مدارک مثبت ادعای ابطال؛
- ۲- رسید مربوط به پرداخت ودیعه تسلیم دادخواست ابطال به دادگاه، به شرح مذکور در جدول هزینه‌ها؛
- ۳- وکالت نامه، در صورتی که دادخواست توسط وکیل تسلیم شود.

ابطال اختراع ثبت شده و رأی نهایی دادگاه

وفق ماده ۶۲ آئین نامه اجرایی ثبت اختراع هرگاه ثبت اختراع باطل شود، از تاریخ ثبت، باطل تلقی می‌شود. رأی نهایی دادگاه به مرجع ثبت ابلاغ می‌گردد و مرجع مذکور آن را ثبت و به هزینه محکوم‌له، آگهی مربوط به آن را در اولین فرصت ممکن در روزنامه رسمی منتشر می‌کند. محکوم‌له می‌تواند مخارج مزبور را در جزء خسارت از محکوم علیه مطالبه کند. آگهی مذکور شامل عنوان اختراع و ذکر خلاصه‌ای از مفاد رأی نهایی دادگاه در این خصوص خواهد بود.

اظهارنامه بین المللی

وفق ماده ۶۳ اظهارنامه بین المللی که طبق معاهده همکاری در ثبت اختراعات از سوی اتباع ایرانی یا مقیمین در ایران تسلیم مرجع ثبت می‌گردد، مرجع ثبت به عنوان اداره مبدأ، عمل خواهد نمود.

وفق ماده ۶۴ در صورتی که در اظهارنامه های بین المللی ، ایران به عنوان "کشور تعیین شده" و "کشور منتخب" جهت ثبت بین المللی معرفی شده باشد، مرجع ثبت ضمن رعایت تشریفات مقرر در معاهده و آیین نامه مربوط تقاضای ثبت اختراع را طبق قانون و این آیین نامه مورد بررسی قرار خواهد داد.

وفق ماده ۶۵ علاوه بر هزینه هایی که برای ثبت بین المللی طبق معاهده و آیین نامه مربوط پرداخت می‌گردد، جهت بررسی اظهارنامه بین المللی و مدارک آن ، هزینه ای طبق جدول هزینه ها دریافت خواهد شد. در صورت تایید اظهارنامه ، چگونگی ارسال آن به دفتر بین المللی و هزینه های مربوط به عهده متقاضی خواهد بود.

هزینه ها

وفق ماده ۶۶ با توجه به ماده ۱۶ قانون، اعتبار گواهی نامه اختراع بیست سال از تاریخ تسلیم اظهارنامه است. برای حفظ اعتبار گواهی نامه باید ، هزینه ای سالانه ظرف دو ماه قبل از انقضای یک سال از تاریخ تسلیم اظهارنامه و هر سال بعد از آن به همین ترتیب تا تاریخ اعتبار گواهینامه ، طبق جدول هزینه ها تادیه گردد و الا ثبت اختراع از درجه اعتبار ساقط خواهد شد.

اگر مالک اختراع یا نماینده قانونی وی تا شش ماه پس از انقضای موعده، علاوه بر هزینه سالانه جریمه ای معادل نصف هزینه سالانه اختراع را پرداخت نماید ثبت اختراع به اعتبار خود باقی خواهد ماند.